

การศึกษาสุขภาพจิตและความต้องการบริการสุขภาพจิตในโรงเรียนของนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางชมภูษ หนูน้อย

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาการศึกษา ภาควิชาพลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-357-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I 17286955

**A STUDY OF MENTAL HEALTH AND NEEDS FOR SCHOOL BASED MENTAL
HEALTH SERVICES OF STUDENTS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS**

Mrs. Chompunuch Noonoi

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education**

Department of Physical Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

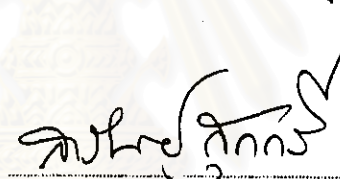
ISBN 974-636-357-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาสุขภาพจิตและความต้องการบริการสุขภาพจิตในโรงเรียน
ของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย นางชมภูษ หนูน้อย
ภาควิชา พลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ สุกกรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ชวีญบุญจัน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวานี หอมสนิท)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์สิริ กาญจนवासี)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

ชมนฤนท หนูน้อย : การศึกษาสุขภาพจิต และความต้องการบริการสุขภาพจิตในโรงเรียน ของนักเรียน
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF MENTAL HEALTH
AND NEEDS FOR SCHOOL BASED MENTAL HEALTH SERVICES OF STUDENTS IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
BANGKOK METROPOLIS) อ. ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชมธรรมา วัฒนสุรานนท์,
171 หน้า. ISBN 974-636-357-3

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสุขภาพจิตและความต้องการบริการสุขภาพจิต
ในโรงเรียนของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรเพศ กลุ่ม
ตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 600 คน แยกเป็นนักเรียนชาย
จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8 และนักเรียนหญิงจำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 จาก 82 โรงเรียน การ
เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสำรวจสุขภาพจิต เอส ซี เอส 90 (SCL-90) และแบบสอบถามความต้องการบริการสุขภาพ
จิตในโรงเรียนซึ่งผู้วิจัยสร้างเอง ได้แบบสอบถามคืนมาจำนวน 500 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นผู้วิจัยได้นำ
ข้อมูลมาวิเคราะห์ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐานและการทดสอบค่า ที (t-test) เพื่อหาความแตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สุขภาพจิตของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปกติในด้านความรู้สึกผิดปกติกองร่างกาย ด้านการเข้า
คิดเข้าทำ ด้านความรู้สึกไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ด้านซึมเศร้า ด้านความวิตกกังวล ด้านความก้าวร้าว ด้านความกลัว
โดยไม่มีเหตุผล ด้านหวาดระแวง และด้านอาการทางจิต
2. สุขภาพจิตของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ส่วนใหญ่ไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้น ด้านความ
กลัวโดยไม่มีเหตุผล และด้านอาการทางจิต ที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียน
หญิงมีความกลัวโดยไม่มีเหตุผลมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนชายจะมีอาการทางจิตมากกว่านักเรียนหญิง
3. นักเรียนมีความต้องการบริการสุขภาพจิตในโรงเรียนในระดับมาก ทุกด้านได้แก่ ด้านการป้องกัน
การเกิดปัญหาสุขภาพจิต ด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต และด้านการช่วยเหลือการรักษา
4. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีความต้องการ บริการสุขภาพจิตในโรงเรียนในทุกด้านไม่แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาควิชา พลศึกษา
สาขาวิชา สุขศึกษา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติกร ชมนฤนท หนูน้อย
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา เชมธรรมา วัฒนสุรานนท์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

C 841889 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEY WORD: MENTAL HEALTH / SCHOOL BASED MENTAL HEALTH SERVICES / NEEDS / STUDENTS IN SECONDARY SCHOOL.

CHOMPUNUCH NOONOI : A STUDY OF MENTAL HEALTH AND NEEDS FOR SCHOOLS BASED MENTAL HEALTH SERVICES OF STUDENTS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. AIMUTCHA WATTANABURANON, Ed.D., 171 pp. ISBN 974-636-357-3

The purposes of this research were to study and to compare the mental health and needs for school based mental health services of students in secondary schools under the Jurisdiction of the Department of General Education, Bangkok Metropolis on variable of gender. The subjects were 500 mathayom sukka four to mathayom sukka six students, they were 244 males and 256 females from 82 schools. The Symptom Check List (SCL-90) and the questionnaires concerning school based mental health services needs were also used. All questionnaires (accounted for 100 percent) were returned. The data were then analyzed to obtain percentages, means and standard deviations. A t-test method was also applied to determine the statistically significant differences at the .05 level.

The results were as follows:

1. The mental health of all students was at the normal level in the areas of somatization, obsessive-compulsive, interpersonal sensitivity, depression anxiety, hostility, phobic anxiety, paranoid ideation and psychoticism.
2. The mental health of most male and female students had no statistically significant differences at the .05 level except in the areas of phobic anxiety and psychoticism. Female students had more phobic anxiety for no reason than males and males had greater psychological symptoms than females.
3. The needs for school based mental health services of students were at the high level in the areas of prevention of mental health problems, mental health promotion, and treatment and mental health care.
4. There were no statistically significant differences at the .05 level between male and female students' needs for school based mental health services.

ภาควิชา..... พลศึกษา

สาขาวิชา..... สุขศึกษา

ปีการศึกษา..... 2539

ลายมือชื่อนิติบัตร..... ชมกานต์ หุนน้อย

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... โอบจกมา วัฒนภักดิ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอัชมา วัฒนบูรานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนให้ข้อคิดต่าง ๆ ในการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลาวัณย์ สุกกรี ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.รัชณี ขวัญบุญจัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เทพวาทน์ หอมสนิท ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิพย์ศิริ กาญจนวาสี คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่กรุณาแนะนำ แก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณ อาจารย์ ละเจียด ชูประยูร ที่ได้กรุณาแนะนำการใช้แบบสำรวจสุขภาพจิต (SCL-90)

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนการวิจัยส่วนหนึ่ง ตลอดจนเพื่อนร่วมรุ่นทุกคน ที่มีส่วนช่วยเหลือและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์

คุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณแก่ บิดามารดา อาอุไร ศัลยวุฒิ และครูอาจารย์ทุกท่าน ที่เคยสั่งสอนผู้วิจัยรวมทั้งขอขอบคุณคุณสุทัศน์ หนูน้อย ที่ได้ช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดเวลาของการศึกษา จนจบหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ง
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	7
ข้อตกลงเบื้องต้น	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	9
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	12
งานวิจัยภายในประเทศ	22
งานวิจัยต่างประเทศ	28
สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	31
3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	33
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
การวิเคราะห์ข้อมูล	40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
รายการอ้างอิง	110
ภาคผนวก	116
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	117
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ	119
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	123
ภาคผนวก ง สุนภาพจิตกับภูมิหลังทางครอบครัว	123
ประวัติผู้เขียน	171

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1.	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน	35
2.	จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับตัวนักเรียนของนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	43
3.	จำนวนและร้อยละ ข้อมูลเกี่ยวกับบิดามารดาของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	47
4.	จำนวนและร้อยละ สถานภาพภายในครอบครัว ของนักเรียนระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	41
5.	เปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชาย และเพศหญิง	54
6.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามอายุ	57
7.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิตของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	59
8.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	61
9.	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรายข้อย่อยแต่ละด้านของสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร	63
10.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านความต้องการ บริการสุขภาพจิตในโรงเรียน ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและเพศหญิง	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านการป้องกันกาเกิดปัญหาสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและเพศหญิง	69
12.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการด้านการส่งเสริมสุขภาพจิต ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและเพศหญิง	73
13.	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความต้องการความช่วยเหลือและการรักษา ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและเพศหญิง	77
14.	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามสถานภาพการสมรสของบิดามารดา	144
15.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา	146
16.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามสถานภาพสมรสของบิดามารดา	148
17.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามการศึกษาของบิดา	150

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
18.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามการศึกษาของบิดา	152
19.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามการศึกษาของบิดา	154
20.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามการศึกษาของมารดา	156
21.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามการศึกษาของมารดา	158
22.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามการศึกษาของมารดา	160
23.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	162
24.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	163
25.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว	164

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
26.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามบุคคลที่นักเรียนจะปรึกษา เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ.....	165
27.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามบุคคลที่นักเรียนจะปรึกษา เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ.....	167
28.	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้านสุขภาพจิต ของนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร แยกตามบุคคลที่นักเรียนจะปรึกษา เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจ.....	169

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

- 1 คำเฉลี่ยสุภาพจิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ระหว่างเพศชายและ
เพศหญิง

56

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย